

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GÜNCEL OLAY KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN SOSYAL PROBLEMLERE DUYARLILIKLARINA ETKİSİ¹

THE EFFECT OF USING CURRENT EVENTS IN THE SOCIAL STUDIES
COURSE ON STUDENTS' SENSITIVITY TO SOCIAL PROBLEMS

Önder ERYILMAZ²

Tuba ÇENGELCİ KÖSE³

Öz

Araştırmanın amacı, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay kullanımının öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisinin araştırılmasıdır. Araştırma karma yöntem desenlerinden gömülü desene göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel veriler öntest-sontest kontrol gruplu deneysel model ile nitel veriler ise görüşme tekniği ve yapılandırılmış gözlem ile toplanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada deney grubunda 22, kontrol grubunda 26 öğrenci yer almıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve yapılandırılmış gözlem formu ile ders planları ve öğretim materyalleri kullanılmıştır. Elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS paket programından yararlanılmış, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, deneysel işlemin, öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıkları üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Deney grubundaki öğrenciler ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerde öğrencilerin, güncel olaylardan yararlanılarak işlenen Sosyal Bilgiler dersinin sosyal problemlere duyarlılıklarına olumlu bir etki yaptığı görüşüne sahip oldukları saptanmıştır. Araştırma sonuçlarından hareketle Sosyal Bilgiler dersinde sosyal problemlere duyarlılığı artırmak için güncel olaylardan yararlanılması konusunda ve gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, güncel olaylar, sosyal problem

Abstract

The aim of this study is to examine the effect of using current events in the 6th grade social studies course on students' sensitivity to social problems. The study was conducted in accordance with embedded design that is a mixed-method design. The quantitative data were gathered through the pretest-posttest experimental model with control group, and the qualitative data through interviews and structured observations. The participants were 6th graders. There were 22 students in the experimental group, and 26 students in the control group. The data gathering tools included the Sensitivity to Social Problems Scale, a semi-structured interview form and a structured observation form, and lesson plans and instructional materials were employed in the experimental procedure. SPSS package program was used in the analysis of the quantitative data while the content analysis technique was employed to analyse the qualitative data. As a result of the study, it was found that the experimental procedure had a positive effect on the students' sensitivity to social problems. The semi-structured interviews with the students in the experimental groups showed that they thought the social studies course taught by using current events had a positive effect on their sensitivity to social problems. Based on the results of the study, suggestions were offered with respect to using current events to enhance sensitivity to social problems in the social studies course and for further studies.

Keywords: Social studies, current events, social problems

¹ Bu çalışma, ilk yazarın ikinci yazar yönetiminde hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Bu çalışma Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonunca kabul edilen 1402E043 nolu proje kapsamında desteklenmiş, proje sonuç raporu 18.09.2015 tarihinde kabul edilmiştir.

² Arş.Gör., Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, ondereryilmaz@anadolu.edu.tr

³ Doç.Dr., Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, tubacengelci@anadolu.edu.tr

1. GİRİŞ

Toplumlar eğitim sistemleri aracılığıyla gereksinim duydukları bilgi, beceri ve değerlerle donanmış bireyleri yetiştirerek varlıklarını sürdürürler. Toplum yaşamına duyarlı, toplumsal yaşamda meydana gelen sosyal problemlerin farkında olan ve problem çözme becerileri gelişmiş bireyler toplum yaşamının niteliğine katkıda bulunur. Toplumsal yaşam için gerekli bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasında kuşkusuz ilköğretim basamağında yer alan Sosyal Bilgiler dersi ayrı bir önem taşımaktadır.

Sosyal Bilgiler dersi, konusunu sosyal ve beşeri bilimlerden alan, değişen ülke ve dünya şartlarında bilgiye dayalı karar alma ve problem çözme becerisine sahip vatandaşları yetiştirmek amacıyla ilköğretim düzeyinde okutulan ve disiplinler arası yaklaşım ile oluşturulmuş bir derstir (Crowe ve Dinkelman, 2010; Martorella, 1998, Öztürk, 2012.). Güncel olaylar Sosyal Bilgiler öğretmenleri için Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına ulaşmada başvurulabilecek kaynaklardan biridir. Güncel olaylar bireyin yakın çevresinde, yaşadığı ülkede ve dünyada meydana gelen birey, toplum ve insanlık için önemli etkileri olan yeni olaylardır. Bir olayın güncel olabilmesi için yeni meydana gelmiş olması ya da etkisini devam ettiriyor olması gereklidir (Demirkaya Gedik, 2008a).

Sosyal Bilgiler dersini daha anlamlı hale getirmek için geçmiş ve günümüz arasında ilişki kurulması gerekir. Güncel olaylar geçmiş ve bugünün birbirinden ayrı görülmesine neden olan engelleri ortadan kaldırmak için önemli araçlardan biridir. Güncel olaylar, öğrencilerin Sosyal Bilgiler öğretim programına olan ilgilerini artırır, derse gerçeklik ve derinlik katar (Arın ve Deveci, 2008; Gedik, 2010; Hackett, 2007; Michaelis ve Garcia, 1996; Pescatore, 2007). Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımında haber konularının günlük tartışma konusu olarak işlenmesi, güncel olayların tartışılması, toplu görüşme düzenleme, haberleri resimleri belli olan dosya ya da defterde saklama, haberlere ilişkin karikatür kullanımı, rapor sunma, radyo haber programları düzenleme, haber olaylarını oyunlaştırma, canlı radyo yayını dinleme, sessiz sinema ve eşleştirme gibi etkinliklerden yararlanılabilir. Bu etkinliklerin yanında çizelge, harita, grafik, afiş ve duvar resimleri, haber bülten tahtası, haber haritası, günlük gazeteler, televizyon ve radyo gibi materyallerden de yararlanılabilir (Chapin, 2006; Demirkaya Gedik, 2008a; Gündoğan Bayır, 2010; Gürkan, 2009; Kaltsounis, 1987; Martorella, 1998; Smith, 1963; Sunal ve Haas, 2002; Vostok, 2009).

Sosyal Bilgiler derslerinde güncel olaylardan yararlanılmasında kullanılacak bu etkinlikler, öğrenciler için konuları somutlaştırır. Öğrenciler somutlaştırdıkları bilgileri sosyal yaşamlarıyla ilişkilendirebilir ve yaşamlarında karşılaştıkları sosyal problemlere karşı farkındalık geliştirebilirler.

Sosyal problem kavramı derin bir tarihsel geçmişe sahip olmasına karşın, tanımı ile ilgili bir fikir birliği sağlanamamıştır. Bunun da sebebi doğası gereği çeşitli sosyolojik kuramların, sosyal problem kavramına yüklediği anlamların birbirinden farklı olmasıdır (Archer, 2015; Vardi, 2014). Çatışma kuram sosyal problemi kapitalist sistemin doğal bir sonucu olarak görürken, sembolik etkileşimci kuram insanların durumlara, olaylara ve olgulara yükledikleri anlamların farklılıkların sosyal problemlere yol açtığını kabul etmektedir. Bunların yanında işlevselci ya da yapısalcı kuram sosyal problemi toplumsal düzeni oluşturan kurumlarda meydana gelen sosyal çözülme olarak kabul ederken, sosyal yapılandırmacı kuram objektif veriler ve subjektif düşünceler temelinde bir grubun ya da topluluğun olumsuz etkilendiğini iddia ettiği durum olarak kabul eder (Archer, 2015; Kornblum ve Julian, 1991; Leon-Guerrero, , 1991; Macionis, 2015, Michailakis ve Schirmer, 2014; Nissen, 2015).

Yeni kuşaklara sosyal ortamlara ilişkin önemli bilgi ve becerilerin kazandırılması, yaşamlarında karşılaşılabilecekleri durum ve sorunları etkin biçimde çözümlayebilmeleri

açısından önem taşımaktadır (Kabapınar ve Baysal, 2004). Bu bilgi ve beceriler aracılığıyla bireyler yaşamlarında karşılaşılabilecekleri durum ve sorunları nasıl çözebileceği konusunda bilgi sahibi olurken, aynı zamanda sosyal problemlere karşı duyarlı hale gelmektedir. Bireylere gelecek yaşamlarında karşılaşılabilecekleri sosyal problemleri etkin biçimde çözümleyebilmeleri için gerekli bilgi ve beceriler eğitim yoluyla kazandırılmaya çalışılmaktadır. Toplumsal bir kurum olan eğitimin, sosyal problemleri çözmeye yarayan dengeleyici bir işlevi vardır (Öztürk ve Akdoğanoglu, 2009, s. 68).

Türkiye’de güncel olaylar ile ilgili çalışmalar incelendiğinde araştırmaların genel olarak Sosyal Bilgiler alanında yoğunlaştığı görülmüştür. Yapılan çalışmalar arasında deneysel çalışmalar, ders kitabı incelemeleri ve olgubilim çalışmalarının yoğunluğu göze çarpmaktadır. Araştırmalar sonuçları bakımından da birbirlerine benzerlik göstermektedir. Deneysel çalışmalarda genel olarak derslerde güncel olaylardan yararlanmanın başarı, kalıcılık, eleştirel düşünme gibi bağımsız değişkenler üzerinde etkili olduğu görülmüştür (Akdağ ve diğ., 2014; Akengin ve İbrahimoglu, 2010; Arın ve Deveci, 2008, Çelikkaya ve Yakar, 2015; Demirkaya, 2013; Demirkaya Gedik, 2008a; Demirkaya Gedik, 2008b, Deveci, 2007; Gökçe, 2009; Gürdoğan Bayır, 2010; Gürkan, 2009; Kabapınar ve Baysal, 2004; Tomal, Karadeniz ve Demirkaya, 2008; Ünlüer, 2008) . Dünya’da yapılan güncel olaylarla ilgili çalışmaların 1960’lı yıllarda özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde başladığı görülmektedir. Çalışmalar arasında deneysel çalışmaların, olgubilim çalışmalarının ve öğretmenlere öneri niteliğinde kuramsal çalışmaların olduğu görülmektedir (Anderman ve Johnstone, 1994; Garai, 1962; Haas ve Laughlin, 2000; Hofstetter ve diğ., 2000; Sharp, 2009; Smith, 1963; Zakrasek, 1989).

Türkiye’de eğitim alanında sosyal problemlerle ilgili yapılan çalışmalarda deneysel, olgubilim, ölçek geliştirme, tarama ve doküman incelemesi çalışmalarının yer aldığı görülmektedir (Altınok, 2012; Koç ve Palabıyık, 2012; Öcal, Demirkaya ve Altınok, 2013; Yeşiltaş, Eryılmaz ve Pehlivan, 2016). Dünya’da yapılan çalışmalara bakıldığında ise eğitim alanında tarama modelinde nicel ve nitel çalışmaların yanı sıra sosyal problemlerin öğretime ilişkin stratejilerin bulunduğu çalışmaların varlığı göze çarpmaktadır (Evans, Avery ve Pederson, 1999; LeMoyne ve Davis, 2011; Maples ve Taylor, 2013; Nordik Alkol ve Uyuşturucu Konseyi (NAD), 1998; Neibling, 1982; Ostrow, 1988; Pashkevich, 2011).

Alan yazın tarandığında, Sosyal Bilgiler ve sosyal problem ekseninde ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Buradan hareketle Sosyal Bilgiler dersinde, sosyal problemlerin daha somut ve yaşamla bağlantılı biçimde ele alınmasında ve öğrencilere sosyal problemlere karşı duyarlılık kazandırmada güncel olayların etkisinin araştırılması gereksinimi ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisinin araştırılmasıdır. Araştırmanın bu genel amaca kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın, öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi var mıdır?

- Deney grubunun ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Kontrol grubunun ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Deney ve kontrol gruplarının son-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Ortaokul öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay kullanımının sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasının öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisini incelemek amacıyla karma yöntemin gömülü desenlerinden olan gömülü deneysel desen kullanılmıştır. Gömülü desende temel olan nicel deneyin tamamlanmasından sonra nitel verilerin tamamlayıcı olarak kullanılabilir. Gömülü deneysel desende de nitel veriler, araştırmanın temelini oluşturan nicel yöntemle, yani deneysel işleme destekleyici ya da tamamlayıcı olarak kullanılır. Bu desende nitel yöntemler deneysel işlemin öncesinde, deney süresinde veya deneysel işlem sonrasında kullanılabilir. Deneysel işlem sonrasında ulaşılan sonuçların açıklanması veya örneklendirilmesi için sadece deneysel işleme tabi tutulan katılımcılardan nitel araştırma yöntemleri ile veriler elde edilebilir (Plano Clark ve Creswell, 2008, Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın nicel verileri öntest-sontest kontrol gruplu model ile toplanmıştır. Araştırmanın nitel verileri ise yarı-yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmış gözlem formu ile toplanmıştır. Ayrıca araştırmada, kontrol grubunda güncel olaylardan yararlanılmasında kullanılacak yöntem, teknik ve etkinliklerin kullanılıp kullanılmadığını görmek amacıyla yapılandırılmış gözlem yapılmıştır. Elde edilen nitel veriler, deneysel işlem sonucunda elde edilen nicel verilerin tamamlanması veya desteklenmesi için kullanılmıştır. Bu araştırmada öntest sontest kontrol gruplu deneysel desen temel deseni oluşturmakla birlikte nitel bir boyutun eklenmiş olması araştırmayı gömülü deneysel desen araştırması haline getirmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları belirlenirken, amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde araştırmanın amacına göre bir dizi kriter belirlenir ve katılımcılar bu kriterlere uygun kişiler tarafından oluşturulur (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde sınıf düzeyi ve SPDÖ'den alınan puanlar ölçüt olarak belirlenmiştir. Katılımcıların, sosyal problemlere olan duyarlılık bilinci soyut bir kavram olduğundan dolayı, soyut işlemlere geçiş döneminde olan 6. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden seçilmesine karar verilmiştir. Araştırmanın bu yaş düzeyinde yapılması ve araştırma sonucunda sosyal duyarlılık bilinci kazandırılmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Bunun yanında araştırmanın katılımcılarını belirlemek için öncelikle Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği [SPDÖ] alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde üç farklı okuldaki 6. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. SPDÖ'den elde edilen verilerin analizi sonucunda, alt sosyo-ekonomik düzeyde olan ortaokuldaki 6. sınıfların ölçekten aldıkları puanların, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde olan ortaokullardaki 6. sınıflardan daha düşük olduğu görülmüş ve deneysel işlemin etkililiğini daha iyi görmek için alt sosyo-ekonomik düzeydeki ortaokul tercih edilmiştir. Ayrıca araştırmanın sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi için okul yönetiminin ve öğretmenlerin araştırmaya katılmaya gönüllü olmasına dikkat edilmiştir. Bu ölçütler ve uzman görüşü ışığında, araştırmanın katılımcılarının alt sosyo-ekonomik düzeydeki okulda gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarını belirlemek için belirlenen alt sosyo-ekonomik düzeydeki ortaokulda bulunan sekiz tane 6. sınıf şubesine SPDÖ uygulanmış ve elde edilen puanlara göre birbirine en yakın puana sahip sınıflardan biri kontrol grubu diğeri de deney grubu olarak belirlenmiştir. Bu grupların daha önceden uygulanan SPDÖ'den aldıkları puanlar, öntest (deney öncesi ölçüm) etkisi ve öntest-deneysel değişken etkileşim etkisine maruz kalınmaması için öntest puanları olarak kabul edilmiştir (Büyüköztürk, 2011). Tablo 1'de deney grubu olarak belirlenen 6B ve kontrol grubu olarak belirlenen 6D sınıfları ile aynı okulda bulunan diğer 6. sınıfların SPDÖ'den aldıkları puanlar gösterilmektedir.

Tablo 1. Araştırmanın gerçekleştirilmesine karar verilen okulda bulunan 6. sınıfların SPDÖ'den almış oldukları puanlar

Sınıf	6A	6B	6C	6D	6E	6F	6G	6H
Ortalama Puan	99,833	105,346	106,291	105,259	105,984	105,458	104,720	103,708

Araştırmacının Rolü

Araştırmacı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği alanında lisans derecesine sahiptir. Güncel olaylardan yararlanılarak oluşturulmuş ders planları ile öğretim materyalleri araştırmacı tarafından hazırlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmacı alanyazında güncel olay kullanımına yönelik var olan yöntem, teknik ve etkinlikleri araştırmış, bu etkinlikleri sosyal problem konularının öğretimine uyarlamıştır. Araştırma kapsamında geliştirilen tüm ders planları ve etkinlikler araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Araştırmacı, öğrenciler ile süreç içerisinde girdiği diyaloglarda araştırmayı etkileyecek tutum ve davranışlardan kaçınmaya özen göstermiştir. Gözlem sürecinde kontrol grubunun bulunduğu sınıfın en arka sırasında hem öğretmeni hem de öğrencileri rahat görebilecek ve gözlemleyebilecek bir konumda yapılandırılmış gözlem yapmıştır. Araştırmacı kontrol grubunda öğretim sürecine herhangi bir müdahalede bulunmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği

Araştırmanın nicel verilerinin toplanmasında öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarını belirlemek için Öcal, Demirkaya ve Altınok (2013) tarafından 12-14 yaş grubu ilköğretim öğrencilerine yönelik olarak geliştirilen yirmi dört maddelik beşli Likert tipi "Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeği oluşturan maddeler iki faktör altında toplanmıştır. Faktörler, maddelerin içeriklerine göre, "bireysel sorunlara ilişkin duyarlılıklar" ve "toplumsal sorunlara ilişkin duyarlılıklar" olarak adlandırılmışlardır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği ölçeği geliştiren araştırmacılar tarafından test edilmiş, Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı .943 olarak belirlenmiştir (Öcal, Demirkaya ve Altınok, 2013). Bu araştırma için Cronbach's Alpha iç tutarlılık kat sayısı .882 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin araştırma kapsamında kullanılması için e-posta aracılığıyla izin alınmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Deney grubundaki öğrencilerle deneysel işlem sonrasında yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları iki alan uzmanı tarafından incelenmiş ve uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme sorularının hazırlanmasının ardından deney grubuna deneysel işlem başladıktan sonra katılan ve analiz sürecine dâhil edilmeyen bir öğrenci ile pilot görüşme yapılmıştır. Pilot görüşmeden sonra anlaşılmayan sorular yeniden düzenlenmiş ve öğrencilerin anlayacağı duruma getirilmiştir. Tüm bu işlemlerden sonra on tane yarı yapılandırılmış görüşme sorusundan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Öğrenciler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmadan önce "Veli Onay Formu" ile velilerin onayı alınmış ve bu onayın alınmasının ardından yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler, deneysel işlemde elde edilen nicel verileri desteklemek ya da tamamlamak için kullanılmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Sosyal Bilgiler derslerinde yaptığımız etkinlikler hakkında ne düşünüyorsun?

2. Sosyal Bilgiler dersinde birlikte yaptığımız etkinlikler sende bir değişiklik yarattı mı? Açıklar mısın? Örnek verir misin? Daha önce bir konu hakkındaki düşüncelerin yaptığımız etkinliklerden sonra değişti mi? Değiştiyse nasıl değişti?

- Düşüncelerinde
- Davranışlarında
- Görüşlerinde

3. Sosyal Bilgiler dersinde yaptığımız etkinliklerin senin toplumsal sorunlar hakkındaki düşüncelerinde etkisi oldu mu? Olduysa nasıl oldu? Olmadıysa neden olmadı?

Yapılandırılmış gözlem formu

Kontrol grubunda güncel olayların kullanımında yararlanılabilecek yöntem ve tekniklerin veya güncel olayların kullanılıp kullanılmadığını belirlemek amacıyla, Gürdoğan Bayır (2012) tarafından geliştirilen “Güncel Olaylardan Yararlanılmasına İlişkin Gözlem Formu” kullanılarak yapılandırılmış gözlem uygulanmıştır. Gözlem formu “iyi”, “orta”, “zayıf” ve “çok zayıf” şeklinde puanlandırılmıştır. Gözlem formundan elde edilen veriler, kontrol grubunun ön test ve son test puanları için yapılan işlemde elde edilen verileri desteklemek ya da tamamlamak için kullanılmıştır. Formun kullanımı için e-posta aracılığı ile izin alınmıştır.

Uygulama Süreci

Araştırmanın gerçekleştirilmesi için ilk olarak Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden izin alınmıştır. Veri toplama araçları hazırlandıktan ve araştırmanın hangi okulda gerçekleştirileceğine karar verildikten sonra deney ve kontrol grupları belirlenmiş ve güncel olaylardan yararlanılarak hazırlanan ders planları, kontrol ve deney gruplarına uygulanan ön testlerden sonra uygulanmaya başlanmıştır. Ders planları hazırlanırken güncel olaylardan yararlanılmasında kullanılabilecek yöntem, teknik ve materyallerinden en az birinin kullanılmasına özen gösterilmiş ve kullanılması planlanan yöntem, teknik ve materyallerin kazanımlara ve öğrencilerin seviyelerine uygun olmasına dikkat edilmiştir. Haftada üç ders saati olmak üzere sekiz hafta boyunca toplam yirmi dört ders saati uygulama yapılmıştır. Uygulamalar “Ülkemiz ve Dünya” ünitesi ile “Demokrasinin Serüveni” üniteleri boyunca gerçekleştirilmiştir. Uygulamalardan sonra deney ve kontrol grubuna son-test olarak SPDÖ tekrardan uygulanmıştır.

Süreç sonunda deney grubundan derinlemesine bilgi elde etmek için belirlenen öğrenciler ile 22.05.2014 ile 30.05.2014 tarihleri arasında yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Son-test uygulanamayan ve uç değerlere sahip olan, diğer bir deyişle istatistiksel olarak grubun geri kalanını temsil etmeyen öğrenciler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmemiştir. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler en kısa 10 dakika 42 saniye, en uzun 22 dakika 34 saniye sürmüştür. Araştırmacı deney grubunda işlenen konulara paralel olarak kontrol grubunda 24.03.2014 - 21.04.2014 tarihleri arasında yapılandırılmış gözlem yapmıştır. Ayrıca deney grubunda uygulama süreci video kamera ile kayıt altına alınmış ve deneysel işlemin hazırlanan ders planlarına uygunluğunu denetlemek için kullanılmıştır.

Veri Analiz Süreci

Uygulamaya başlamadan önce her iki gruba da ön test olarak SPDÖ verilmiştir. Elde edilen verilerin ön-test puanları SPSS 21.0 programı aracılığıyla hesaplanmıştır. Öntest uygulamasından sonra deney grubundaki öğrencilere “Ülkemiz ve Dünya” ve “Demokrasinin Serüveni” üniteleri boyunca güncel olaylardan yararlanılarak hazırlanan ders planları

uygulanmıştır. Süreç sonunda öğrencilere son-test uygulaması için tekrar SPDÖ verilmiş ve puanlar hesaplanmıştır.

Kontrol ve deney grubunun öntest ve son-testlerinden elde edilen verilerin analizinde parametrik testlerin kullanılıp kullanılmayacağına karar vermek amacıyla puanların öntest puanları arasındaki ölçüm için uygulanması gereken ilişkisiz (bağımsız) örneklem t-testinin, kontrol grubunun öntest ve sontest puanları arasındaki ölçüm için uygulanması gereken ilişkili (bağımlı) örneklem t-testinin, deney grubunun öntest ve sontest puanları arasındaki ölçüm için uygulanması gereken ilişkili (bağımlı) örneklem t-testinin ve kontrol ve deney gruplarının sontest puanları arasındaki ölçüm için uygulanması gereken ilişkisiz (bağımsız) örneklem t-testinin uygulanmasından önce, elde edilen verilerin normallik dağılımlarına bakılmıştır. Çünkü gerçekleştirilecek olan işlemden önce, ölçülecek olan puanların normal dağılım göstermesi gerekmektedir (Büyüköztürk, 2011). Ancak araştırmada çalışma grubundan elde edilen öntest ve sontest puanlarının normal dağılım göstermediği görülmüştür. Bu durumda veri setindeki uç değerlere bakılmıştır. Çünkü uç değerler yapılan işlemi anlamlı hale getirebileceği gibi, tersi bir durum da söz konusu olabilir. Uç değerler kutu grafiği (box plots) yardımıyla incelenmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Yapılan bu işlemde deney grubunun öntest puanlarında iki, kontrol grubunun ise sontest puanlarında bir uç değer olduğu görülmüştür. Bu deneklerin neden uç değer olduğu araştırılmış ve deneklerin, grubun geri kalanından farklı olduğu, diğer bir deyişle grubu temsil etmediği anlaşılmıştır. Çıkarılan uç değerlerden sonra çalışma grubunun öntest ve sontest puanlarının normallik gösterdiği ve dolayısıyla ilişkili örneklem t-testi ve ilişkisiz örneklem t-testi için uygun bir durumda olduğu görülmüştür. Yapılan analizler sonucunda deneysel işlemden önce yirmi altı kişilik sınıf mevcudu olan deney grubunda iki öğrenciye sontest uygulanamaması ve iki öğrenciden de elde edilen puanların uç değer olarak görünmesi nedeniyle yirmi iki öğrenci değerlendirmeye alınmıştır. Deneysel işlemden önce yirmi sekiz kişilik sınıf mevcuduna sahip olan kontrol grubunda ise bir öğrenciye sontest uygulanamaması ve sontestlerde ise bir öğrenciden elde edilen puanların uç değer olarak görülmesi nedeniyle yirmi altı öğrenci değerlendirmeye alınmıştır.

Yazılı metin haline dönüştürülen yarı yapılandırılmış görüşmeler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Veriler daha sonra kodlanmış ve kodlar sistematik hale getirilip belirli temalara ulaşılmış, ardından bulguların okuyucuların anlayacağı bir şekilde yorumlanması için kodlar ve temalar düzenlenmiştir. Araştırmada nitel verilerin inandırıcılığını arttırmak amacıyla ham verilerin %20'si farklı bir alan uzmanı tarafından da kodlanmıştır. Daha sonra araştırmacı ve görüşmelerin %20'sini bağımsız bir şekilde kodlayan alan uzmanı bir araya gelerek kodlamalar üzerinden fikir birliğine varmak için tartışmalar gerçekleştirmişlerdir. Barber ve Walczak (2009) verilerin %20'sinin farklı bir alan uzmanı tarafından bağımsız bir şekilde kodlanmasının ve araştırmacı ve verileri bağımsız olarak kodlayan alan uzmanının kodlamalar üzerinden gerçekleştirecekleri tartışmalardan ulaşacakları fikir birliğinin, verilerin analizi noktasında nitel araştırmanın inandırıcılığını arttırdığını ifade etmiştir. Ayrıca araştırmanın nitel veri kaynakları noktasında inandırıcılığını arttırmak için "katılımcı onayı" işlemi uygulanmıştır. Diğer yandan deney grubunda işlenen konulara paralel olarak kontrol grubunda olayların kullanımında yararlanılabilecek yöntem ve tekniklerin veya güncel olayların kullanılıp kullanılmadığını tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından yapılandırılmış gözlem yapılmış ve elde edilen veriler kontrol grubunun öntest ve sontest puanları arasında ilişkili örneklem için t-testi sonuçlarını tamamlamak veya desteklemek için kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere deneysel işlemden önce sosyal problemlere duyarlılık düzeylerini ölçmek için öntest niteliğinde SPDÖ uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öntest puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklem için t-testi analizi yapılmıştır. Gerçekleştirilen işlem Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Deney ve kontrol grupları öntest puanları arasında ilişkisiz örneklem için t testi sonuçları

Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Deney	22	106.59	10.17	46	.382	.704
Kontrol	26	105.57	8.27			

Tablo 2’de görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarının öntest puanları arasında hesaplanan t değerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t_{(46)} = .382$; $p > 0.05$). Yapılan analiz sonucu elde edilen bulguya göre deneysel işlemden önce deney ve kontrol gruplarının sosyal duyarlılık düzeylerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle deney ve kontrol grubunun seçiminin deneysel işleme uygun olduğu görülmektedir.

Deneysel işlemin deney grubu üzerindeki etkisini sınamak amacıyla deney grubundaki öğrencilerin aldıkları öntest ve sontest puanları arasında ilişkili örneklem için t-testi (Paired-sample t-test) yapılmıştır. Gerçekleştirilen işlem Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Deney grubunun öntest-sontest puanları arasında ilişkili örneklem için T testi sonuçları

Deney Grubu	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Öntest	22	106.59	10.17	21	-2.95	.008
Sontest	22	111.09	8.32			

Tablo 3’te görüldüğü gibi deney grubunun kendi içinde öntest ve sontest puanları arasında yapılan ilişkili örneklem için t-testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(21)} = -2.12$; $p < 0.05$). Yapılan analiz sonucuna göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın deney grubundaki öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıkları üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Deney grubundaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisine ilişkin görüşleri analiz edildiğinde “rahatsızlık duygusu”, “davranış değişikliği”, “farkındalık” ve “bilinç” temalarına ulaşılmıştır. Öğrencilerin bir kısmı deneysel işlem sonrasında kendilerinde sosyal problemlerle ilgili “rahatsızlık duygusu” hissettiklerini ifade etmişlerdir. Rahatsızlık duygusu hissetmeye başlayan öğrencilerden olan K5, deneysel işlem süresince öğrendiği bilgilerden yola çıkarak toplumsal bir sorun olarak gördüğü teknolojinin gelişmesine ilişkin rahatsızlık duygusunu ve nedenini şu şekilde açıklamıştır: “*Eskiden teknolojinin ilerlemesini çok istiyordum. Çünkü ben bilgisayar çok seviyorum. Ben bunların çok radyasyon yaydığını biliyordum ama o kadar zarar, etki gördüğünü bilmiyordum.*” (K5, s. 11, satır: 259-261).

Öğrencilerin bir kısmı da deneysel işlem sonrasında kendilerinde sosyal problemlerle ilgili bir takım “davranış değişikliği” oluştuğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin davranış değişikliği çevreye çöp atma ve parfüm kullanımı ile ilgili olmuştur. Örneğin, çevreye çöp atma ile ilgili davranış değişikliğinden bahseden K3 aynı zamanda su ve hava kirliliğinden de rahatsız olduğunu ifade etmiş ve davranış değişikliğinin Sosyal Bilgiler dersinden sonra oluştuğunu ifade etmiştir. K3’ün görüşleri şu şekildedir:

Mesela ilk su kirliliğini gördüm. Su kirleniyordu böyle. Hiç aman diyordum boş ver. Biz mi sanki kirlletiyoruz. Boş ver diyordum ama şimdi olmayacağını fark ettim. Eğer temizlenirse hem doğanın daha güzel olacağı hem de suyun daha iyi olacağı hakkında şey yaptım (...) Bunun için mesela yerde gördüğüm çöpleri arkadaşlarıma da söylüyorum özellikle. Alın diyorum böyle çöp kutusuna atın diyorum. Eğer böyle yapmazsanız dünya daha da kirlenecek. Bütün her şeyi ata ata en son dünyada böyle kirlenecek. Her yer kir olacak diyordum. O arkadaşlar da bundan sonra benden de örnek alarak (...) Evet benden de yapıyorlardı (...) Yok bende birlikte onlarda yapmıyorlardı (...)Arkadaşlarım falan hatta çok şey yapıyorlardı. Bende dedim bu konu da şimdi bana diyorlar ki biz Önder hocayla ders işliyorduk diyordum Önder hocayla. Ondan sonra bizimkiler diyordu ki bu derste ne oldu? Şu derste ne oldu (...) Sorup duyuyorlardı (K3, s. 14, satır: 332-339).

Öğrenciler arasında deneysel işlemin sosyal problemlerle ilgili farkındalıklarını artırdığını ifade edenler de olmuştur. Bu konuda küresel ısınma örneğini veren K19 küresel ısınmanın ne kadar önemli bir sosyal problem olduğunu deneysel işlemde sonra fark ettiğini açıkça ifade etmiştir. Ayrıca hava ve su kirliliği ile ilgili görüşlerinin de etkinliklerden sonra değiştiğini de belirtmiştir. K19’un konu ile ilgili görüşü şu şekildedir:

Çünkü ilk olduğunda o konuyla ilgili çok şey bilmiyordum. Bana göre önemsizdi ama derslere girdim öğrendim. Çok önemli olduğunu öğrendim. Mesela neydi onun ismi. Küresel ısınma. Mesela ilk önce ben Amerika’da, ya da ozon tabakasının delinmesi. Ben ilk geldiğinizde onu az önemli yaptım. Çünkü sadece orayı etkiliyor. Ondan sonra derslere girdik. Ondan sonra bir baktım orada delik büyüyecek büyüyecek küresel ısınma olacak hocam o Türkiye’yi de etkileyecek. Türkiye çöl olacak. O yüzden çok önemli işaretledim hocam (...) Kitaptan baktık böyle, bakmıştık hava kirliliği, yer kirliliği. O yüzden değişti. Oradaki resimler çok etkiledi. Su kirliliği vardı hocam. Suyun içinde şişe bir sürü şey vardı hocam. (K19, s. 7-10, satır: 165-226).

Güncel olaylardan yararlanılarak gerçekleştirilen etkinliklerden sonra yardımlaşmanın öneminin farkına vardığını belirten K21’in de görüşleri şu şekildedir: “Evet (...) Ben bazı ülkelerin birbirlerine, çok cimri olduklarını sanıyordum. Hep böyle yardımlaşık o etkinliklerde. Gazete haberlerinde ülkemizde neler olduğunu anladık. Böyle kendimiz de gazete yapabiliyormuşuz. Bu da mantıklıydı. İşte öyle” (K21, s. 7, satır: 169-173). Güncel olaylardan yararlanılarak gerçekleştirilen etkinliklerden sonra çevreye karşı daha duyarlı olduğunu vurgulayan K13 görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: “Evet. Çevreye ve çevremizdeki insanlara karşı daha duyarlı olmayı, daha faydalı olmayı, onlarla tartışma içinde olup birbirilerimizin özgürlüklerine zarar vermeden kendi özgürlüğümüzü yaşamayı öğrendim.” (K13, s. 9, satır: 220-222). K1’in birtakım farkındalıkların yanında geri dönüşüm “bilinci” kazandığı “Mesela hani dediğim gibi geri dönüşüm kutularını şey yapıyorduk ya. Şimdi iyice kararımı değiştirdim. Konulmalarını istiyorum.” (K1, s. 12, satır: 277-278) şeklindeki görüşünden anlaşılmaktadır.

Kontrol grubunun sosyal problemlere duyarlılık konusunda kendi içindeki durumunu görmek için ilişkili örneklem için t-testi (paired sample t-test) yapılmıştır. Gerçekleştirilen işlem Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Kontrol grubunun öntest-sontest puanları arasında ilişkili örneklem için t testi sonuçları

Kontrol Grubu	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	P
Öntest	26	105.57	8.27	25	.173	.864
Sontest	26	105.15	10.65			

Tablo 4'te görüldüğü gibi kontrol grubunun kendi içinde öntest ve sontest puanları arasında yapılan ilişkili örneklem için t-testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t_{(26)}=.173$; $p>0.05$). Buna paralel olarak kontrol grubunun Sosyal Problemlere Duyarlılık öntest puanı 105,57 iken, sontest puanının 105,15 olduğu görülmüştür. Yapılan analiz sonucuna göre Sosyal Bilgiler derslerinde gerçekleştirilen öğretimin kontrol grubundaki öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıkları üzerinde etkili olmadığı görülmüştür. Kontrol grubunda 5 hafta boyunca gerçekleştirilen ve veriler tekrar etmeye başladığında bırakılan yapılandırılmış gözlem verilerinde de, deneysel işlem süresince işlenen derslerde güncel olayların kullanımında yararlanılabilecek yöntem, teknik ve etkinliklere rastlanılmamıştır.

Deney ve kontrol gruplarının sontest puanları arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığına ilişkin bilgiye ulaşmak için ilişkisiz örneklem için t testine başvurulmuştur. Gerçekleştirilen işlem Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Deney ve kontrol gruplarının sontest puanları arasında ilişkisiz örneklem için t testi sonuçları

Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Deney	22	111.09	8.32	46	2.12	.039
Kontrol	26	105.15	10.65			

Tablo 5'te görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarının sontest puanları arasında yapılan ilişkisiz örneklem için t-testi sonuçlarına göre deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($t_{(46)}= 2.12$; $p<0.05$). Elde edilen bu sonuca göre deneysel işlemin deney grubunun sosyal problemlere duyarlılık puanları üzerinde bir etkisi olduğu, geleneksel öğretimin ise kontrol grubunun sosyal problemlere duyarlılık puanları üzerinde bir etkisi olmadığı görülmüştür. Deney grubundaki öğrencilerle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerde öğrenciler deneysel işlem ile deneysel işlemden önce işlenen dersler arasındaki farklılıkları ifade eden görüşlere yer vermiştir. Örneğin, K20'nin deneysel işleme ilişkin "*Daha eğlenceli olduğu için kendimi daha çok veriyorum.*" (K20, s. 10, satır: 245) şeklindeki görüşünden öğrenciye göre deneysel işlemin, geleneksel öğretime göre daha eğlenceli olduğu ve onun derse karşı motivasyonunu artırdığı sonucuna ulaşılabilir. Deneysel işlem ile geleneksel öğretim arasındaki farklılıkları belirten başka bir öğrenci olan K12'nin görüşü şu şekildedir: "*Eskiden Sosyal dersini anlamıyordum. Şimdi daha çok anlıyorum (...)* Siz onunla ilgili oyun oynattınız" (K12, s. 10, satır: 235-240). Deneysel işlemden önce işlenen derslerde, güncel olaylardan yararlanılarak işlenen dersteği gibi etkili öğrenemeyeceğini düşünen K10, bunun sebebini şu görüşüyle açıklamıştır: "*Çünkü burada uygulayarak öğrendik. Orada sadece yazılı bakıyorduk kitaplardan. Burada uyguladığımız için*" (K10, s. 10, satır: 238-240).

4. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına hem deney grubunun öntest ve sontest puanları yani zaman faktörü, hem de deney ve kontrol gruplarının sontest puanları yani grup faktörü üzerinde istatistiksel olarak olumlu anlamda etki ettiği görülmüştür. Deney grubundaki öğrencilerin yarı yapılandırılmış görüşmelerde deneysel işlem sonrasında sosyal problemlere ilişkin rahatsızlık duygusu hissetmeye başlamaları, kendilerinde bir takım davranış değişikliklerinin olduğu, çevrelerinde var olan sosyal problemlere ilişkin farkındalık kazandıklarını ve sosyal problemlere duyarlılık bilincinin oluştuğunu ifade etmeleri, gerçekleştirilen deneysel işlemin sonuçlarını destekler niteliktedir. Alan yazın incelendiğinde Altınok'un (2012) çalışmasında sosyal katılım faaliyetlerinin 12-14 yaş grubu öğrencilerinin sosyal problemlere olan duyarlılıklarına istatistiksel olarak olumlu anlamda etki ettiği sonucuna ulaştığı görülmektedir. Ünlüer (2008) de gerçekleştirdiği araştırmasında, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin güncel olaylardan oluşan gazete haberleri yoluyla toplumsal değerlere ilişkin bir takım kazanımlara ulaştıkları sonucuna ulaşmıştır. Tüm bunların yanında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2005 yılında hazırlanan Sosyal Bilgiler öğretim programında da öğretmenlerin güncel olaylardan yararlanarak, öğrencileri sosyal problemler üzerine yansıtıcı düşünmeye teşvik etmeleri gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2005). Diğer yandan araştırmanın bağımsız değişkeni olan güncel olayların, bağımlı değişkenlere etkisi açısından da örtüştüğü araştırmalar da bulunmaktadır. Gürdoğan Bayır (2010) Sosyal Bilgiler derslerinde güncel olaylardan yararlanmanın, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine istatistiksel olarak olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay kullanımının Arın (2008) öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine, Ünlüer (2008) güncel olayların yararlanılmasında kullanılabilir bir öğretim materyali olan gazete kullanımının, öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına, Zakrasek (1989) güncel olaylardan yararlanmada kullanılabilir bir öğretim materyali olan haber oyunlarının, öğrencilerin güncel olaylara ilişkin bilgisine, Hofstetter ve diğerleri (2000) güncel olaylardan yararlanmada kullanılabilir bir öğretim materyali olan Weekly Reader gazetesinin kullanımının, öğrencilerin güncel olay bilgisine istatistiksel olarak olumlu etki ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Houston (1992) Kanal 1 televizyonunda devlet başkanlığı seçimleri ve sivil toplum hareketleri ile ilgili yayınlanan haberleri kullandığı araştırmasında, haberlerin ortaokul öğrencilerinin güncel olay bilgisini artırmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu açıdan Houston'ın (1992) araştırmasındaki bu bulgu ile bu araştırmanın bu bulgusunun örtüşmediği görülmektedir.

Araştırma sonucunda deney grubundaki öğrenciler güncel olaylardan yararlanılarak işlenen Sosyal Bilgiler dersinin kendilerine sosyal problemler konusunda bir farkındalık kazandırdığını, bir takım davranış değişiklikleri yarattığını, bu sayede yardımlaşmanın önemini kavradıklarını ve kendilerinde bir geri dönüşüm bilincinin oluşturduğunu belirtmişlerdir. Smith (1963) güncel olaylardan yararlanılarak işlenen derslerin öğrencilere bilinç kazandırdığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Akengin ve İbrahimoglu (2010), Sosyal Bilgiler derslerinde güncel olaylardan yararlanılmasında karikatür kullanımının öğrencilerde genel olarak olumlu görüş değişikliği yarattığı sonucuna varmışlardır. Bu noktada araştırmaların bu bulgularının birbirleri ile örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak öğretim yapılan deney grubundaki öğrencilerin deneysel işlem süresince gerçekleştirilen dersler için geleneksel öğretime göre daha eğlenceli olduğu, derslerin bu şekilde daha iyi anlaşıldığı ve uygulamalar yapıldığı için derslerin daha etkili olduğunu belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Gürdoğan Bayır (2010) da araştırmasında güncel olaylardan yararlanılarak işlenen Sosyal Bilgiler dersinin daha eğlenceli geçtiği, derslerin daha iyi anlaşıldığı dolayısıyla akademik

başarıya olumlu katkı sağladığı sonuçlarına ulaşmıştır. Bu araştırmadan farklı olarak Gürdoğan Bayır (2010) araştırması sonucunda deney grubundaki öğrencilerden bazılarının görüşlerinde herhangi bir değişiklik olmadığı sonucuna da ulaşmıştır. Ünlüer (2008) de deney grubundaki öğrenciler ile yapmış olduğu yarı yapılandırılmış görüşmelerden sonra öğrencilerin dersi daha iyi öğrendiğini, dersin daha zevkli geçtiğini, dersin daha ilgi çekici olduğunu belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Arın ve Deveci de(2008), deney grubundaki öğrencilerle yapmış olduğu yarı yapılandırılmış görüşmelerden sonra Sosyal Bilgiler dersinin güncel olaylardan yararlanılarak anlatılmasının öğrencilerin derse karşı ilgilerinin artması açısından katkı sağladığı, derslerin daha zevkli geçtiği, öğrencilerin akademik başarısının arttığı ve öğrenmelerinin daha kalıcı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Hofstetter ve diğerleri de (2000) yaptıkları araştırmada Weekly Reader gazetesinin özellikle 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin güncel olaylara ilişkin bilgilerini arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak bu araştırmanın çalışma grubunu 6. sınıf öğrencileri oluştururken, Hofstetter ve diğerlerinin (2000) araştırmasının çalışma grubunu 6. sınıfların yanı sıra, 2, 3, 4 ve 5. sınıf öğrencileri de oluşturmaktadır. Bunların yanında araştırmanın bu bulgusu Kaltsounis'in (1987) güncel olayların dersi kolay ve çekici hale getirdiği düşüncesini destekler niteliktedir.

Genel olarak araştırma sonuçlarının alanyazında yer alan kuramsal ve uygulamalı çalışmalarla örtüştüğü, güncel olaylardan yararlanmanın öğretme-öğrenme süreci ve öğrencilerin tutumları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin sosyal problemlerle ilgili çeşitli etkinliklere katılmalarının onların sosyal problemlere duyarlılıklarını da olumlu yönde etkilediği ileri sürülebilir.

Uygulamaya yönelik olarak Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal problemlere karşı duyarlılıklarını arttırmak için güncel olaylardan yararlanabilecekleri, güncel olaylardan yararlanma noktasında araştırmacının bu araştırma için oluşturduğu ders planlarını örnek alabilecekleri önerilmektedir. Ayrıca güncel olaylardan yararlanmak için kullanabilecek yöntem, teknik ve öğretim materyalleri konusunda Sosyal Bilgiler öğretmenlerine eğitimler verilebilir ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ders ve etkinlik planlarının bulunduğu bir havuzun bulunduğu bir web sitesi oluşturulabilir.

Yapılacak araştırmalara yönelik olarak Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi sınanabilir, farklı bağımsız değişkenlerin öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıkları üzerinde etkisine ve farklı derslerde güncel olaylardan yararlanmanın farklı bağımlı değişkenler üzerinde etkisine bakılabilir. Ayrıca Sosyal Bilgiler ve sosyal problemlerle ilişkili deneysel, olgubilim, eylem araştırması gibi desenlerde çalışmalar yapılabilir. Farklı yaş gruplarındaki bireylerde sosyal problemlere karşı duyarlılık oluşturmak ve geliştirmek için disiplinlerarası çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O. ve Subaşı, Y. (2014). Ortaokul Sosyal Bilgiler dersinde ders kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk eğitim bilimleri dergisi*. 2(2), 49-65. [Online]: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/goputeb/article/download/5000036217/5000035147> adresinden 08.04.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Archer, P. (2015). Towards a theory of interest claims in constructing social problems. *Qualitative sociology review*, 11(2), 47-60. [Online]: http://www.qualitativesociologyreview.org/ENG/Volume33/QSR_11_2_Archer.pdf adresinden 19.01.2016 tarihinde edinilmiştir.

- Akengin, H. ve İbrahimoglu, Z. (2010). Sosyal Bilgiler dersinde karikatür kullanımının öğrencilerin akademik başarısına ve derse ilişkin görüşlerine etkisi. *Ondokuzmayıs* , 29(2), 1-20. [Online]: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423910316.pdf> adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Altınok, A. (2012). *Sosyal katılım faaliyetlerinin 12-14 yaş grubu öğrencilerinin sosyal problemlere olan duyarlılıklarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Anderman, E. M. & Johnstone, J. (1994). Motivational influences on adolescents' current events knowledge. [Online]: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED381420.pdf> adresinden 14.04.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Arın, D. ve Deveci, H. (2008). Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*. 7(26), 170-185. [Online]: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/download/5000068193/5000063257> adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Barber, J. P. & Walczak, K. K. (2009). *Conscience and critic: peer debriefing strategies in grounded theory research*. Annual Meeting of the American Educational Research Association (AERA), University of Michigan, California. [Online]: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.167.9994&rep=rep1&type=pdf> adresinden 03.03.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Deneyisel desenler: Öntest-sontest kontrol grubu desen ve veri analizi*. (3. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Chapin, J. R. (2006). *Elementary Social Studies: a practical guide* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Crowe, A. R. & Dinkelman, T. (2010). Self-study and Social Studies: framing the conversation. In A. R. Cowe (Ed.). *Advancing Social Studies education through self-study methodology: The power, promise, and use of self study in Social Studies education* (pp. 1-19). New York: Springer.
- Çelikkaya, T. ve Yakar, H. (2015). Sosyal Bilgiler programında gazete, dergi ve internet haberlerinin kullanılması. *Turkish studies*, 10(3), 251-270. DOI Number: 10.7827/TurkishStudies.7652
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve Lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi
- Demirkaya Gedik, H. (2008a). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirkaya Gedik, H. (2008b). Sosyal Bilgiler ders kitaplarında güncel konular. *Türkiye sosyal araştırmalar dergisi*, 1, 117-134. [Online]: http://dokuman.tsadergisi.org/dergiler_pdf/2008/2008-Nisan/9.pdf adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Demirkaya, H. (2013). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerini günlük yaşamla bağdaştırma durumları. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda (USBES II) sunulan bildiri, 26-28 Nisan, Aksaray.
- Devenci, H. (2007). Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri dergisi*, 7(1), 417-451. [Online]: <http://www.kuyeb.com/pdf/en/b1827200f6f541621de3db3e10a89f3fcieng.pdf> adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.

- Evans, R. W., Avery, P. G., & Pederson, P. V. (1999). Taboo topics: Cultural restraint on teaching social issues. *The social studies*, 90(5), 218-224. [Online]: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00098650009600973> adresinden 15.04.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Garai, J. E. (1962). Information of college students on current affairs. *Journal of educational sociology*, 36(2), 57-65. [Online]: http://www.jstor.org/stable/2264248?seq=1#page_scan_tab_contents adresinden 01.04.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Gedik, H. (2010). Güncel olayların ilköğretim Sosyal Bilgiler derslerinde kullanımı ve öğrenci görüşleri. *Ahi evran üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 11(2), 97-118. [Online]: http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt11Sayi2/JKEF_11_2_2010_97-118.pdf adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Gökçe, N. (2009). Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanma. *Uluslararası sosyal araştırmalar dergisi*, 2(6), 251-265. [Online]: http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt2/sayi6pdf/gokce_nazli.pdf adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Gürdoğan Bayır, Ö. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gürkan, B. (2009). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar: İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Haas, M. E. & Laughlin, M. A. (2000). *Teaching current events: Its status in Social studies today*. Paper presented at the meeting of the American Educational Research Association, New Orleans. [Online]: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED440899.pdf> adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Hackett, M. (2007). Teaching about Iraq; It's more than current events. *NSSSA Leader*. 5, 5-6. [Online]: <https://www.choices.edu/about/documents/NSSSAspring07Hackett.pdf> adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Hofstetter, C. H., Hofstetter, C. R., Lapp, D. & Flood, J. (2000). The effect of the weekly reader on children's knowledge and current events. *Evaluation review*. 24(272). 272-294. DOI Number: 10.1177/0193841X0002400302.
- Houston, C. (1992). *The effect of channel one broadcasts on middle school achievement*. Unpublished research paper, Sam Houston State University. Retrieved June 19, 205, from ERIC database. (ED358010).
- Kabapınar, Y. ve Baysal, N. Z. (2004). İlköğretim hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretimine yaşamın kendisini taşımak: gazete haberinin kullanıldığı bir öğretimin tasarlanması ve değerlendirilmesi. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi*, 10(3), 384-419. [Online]: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/kuvey/article/view/5000050730/5000047977> adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Kaltsounis, T. (1987). *Teaching social studies in the elementary school: The basics for citizenship*. (2nd ed.) New Jersey: Prentice Hall. Kornblum, W. & Julian, J. (1991). *Social problems*. (Seventh Edition). New Jersey: Prantice Hall.

- Koç, Y. ve Palabıyık, A. (2012). Üniversite gençliğinin toplumsal ve siyasal sorunlara bakışı: Muş Alparslan üniversitesi ve bitlis eren üniversitesi öğrencileri örneği. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*, 11(39), 322-346.
- Lemoyne, T. & Davis, J. M. (2011). Debunking common sense and the taken for granted: A pedagogical strategy for teaching social problems. *Teaching sociology*, 39(1), 103-110. DOI Number: 10.1177/0092055X10390649
- Leon-Guerrero, A. (2005). *Social problems: Community, policy, and social action*. California: Pine Forge Press.
- Macionis, J. J. (2015). *Social problems* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Maples, J. N. & Taylor, W. V. (2013). Writing children's books in sociology class: An innovative approach to teaching social problems to undergraduate students. *International journal of teaching and learning in higher education*, 25(3), 358-368. [Online]: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1029149.pdf> adresinden 20.01.2016 tarihinde edinilmiştir.
- Martorella, P. H. (1998). *Social Studies for elementary school children: Developing young citizens* (2nd ed.). New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- MEB (2005). *Sosyal Bilgiler 4.-5. sınıf programı*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx?islem=2&kno=39> adresinden 03.11.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Michailakis, D. & Schirmer, W. (2014). Social work and social problems: A contribution from systems theory and constructionism. *International journal of social welfare*, 23, 431-442. DOI Number: 10.1111/ijsw.12091
- Michealis, J. U. & Garcia, J. (1996). *Social Studies for children: A guide to basic instruction*. (11th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Neiblig, J. T. (1982). *A social sensitivity of arizona community college administrators*. Unpublished doctoral dissertation, Arizona State University, Arizona.
- Nissen, M. A. (2014). In search for sociology of social problems for social work. *Qualitative social work*, 13(4), 555-570. DOI Number: 10.1177/1473325013506928
- Nordik Alkol ve Uyuşturucu Araştırma Konseyi (1998). *Journalists, administrators and business people on social problems: A study around Baltic Sea*. Sari Hanhinen & Jukka Törrönen (Ed.). Helsinki: NAD Publication No:35. [Online]: <http://www.nordicwelfare.org/PageFiles/5220/35publikation.pdf> adresinden 28.04.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Ostrow, J. M. (1988). *Social sensitivity: a study of habit and experience*. Unpublished dissertation, Boston University, Boston.
- Öcal, A., Demirkaya, H. & Altınok, A. (2013). İlköğretim öğrencilerine yönelik sosyal duyarlılık ölçeğinin geliştirilmesi. *Pegem eğitim ve öğretim dergisi*, 3(1), 67-76. [Online]: <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/137912-20130429123354-makale-6.pdf> adresinden 03.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal Bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.) *Sosyal Bilgiler öğretimi* (3. bs.) içinde (s. 2-30). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, A. ve Akdoğanoglu, E. (2009). Küresel problem: eğitim. N, Adak (Ed.). *Sosyal problemler sosyolojisi: dünyadan ve Türkiye'den örnekler*. Ankara: Siyasal Kitabevi

- Pashkevich, A. V. (2011). Upper-grade students' attitudes toward social problems. *Russian social science review*, 52(5), 25-33. [Online]: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10611428.2011.11065446> adresinden 23.11.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Pescatore, C. (2007). Current events as empowering literacy: for english and Social Studies teachers. *Journal of adolescent & adult literacy*, 51(4), 326-339. [Online]: https://www.jstor.org/stable/40026884?seq=1#page_scan_tab_contents adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Plano Clark, V.L. & Creswell, J. W. (2008). *Mixed methods reader*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Seefeldt, C. (1989). *Social Studies for the preschool-primary child*. (Eighth edition) Ohio: Merrill Publishing Company.
- Sharp, K. A. (2009). *A survey of appalachian middle&high school teacher perceptions of controversial current events instruction*. Paper presented at the meeting of the 89th National Council of Social Studies, Atlanta. [Online]: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED507171.pdf> adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Smith, D. O. (1963). *Current events in the intermediate grades of a modern elementary school*. Unpublished master's thesis, Newark State College, New Jersey. [On
- Sunal, C. S., ve Haas, M. E. (2002). *Social studies. for the elementary and middle grades. a constructivist approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Tomal, N., Karadeniz, C. ve Demirkaya, H. (2008). Gazete haberlerinin coğrafya öğretimindeki önemi. *Ahi evran üniversitesi kırşehir eğitim fakültesi dergisi (KEFAD)*, 9(1), 73-85. [Online]: http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt9Sayi1/JKEF_9_1_2008_73_85.pdf adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Ünlüer, G. (2008). *Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Vardi, I. (2014). Quantifying accidents: cars, statistics, and unintended consequences in the construction of social problems over time. *Qual sociol*, 37, 345-367. DOI Number: 10.1007/s11133-014-9280-1
- Vostok, K. E. (2009). The methods of teaching current events. *About face international: one article per day*. [Online]: <https://onearticleperday.files.wordpress.com/2009/05/the-methods-of-teaching-current-events3.pdf> adresinden 31.10.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Yeşiltaş, E., Eryılmaz, Ö. ve Pehlivan, A. (2016). Social problems in Turkish social studies coursebooks and workbooks, *Universal journal of educational research*, 4(4), 856-867. DOI Number: 10.13189/ujer.2016.040423
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. genişletilmiş bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zakrasek, M. M. (1989). *The effectiveness of newsgame as an educational tool in the teaching of current events*. Unpublished doctoral dissertation, University of Arizona, Arizona.